

Sammanfattning

I betänkandet behandlas fyra motioner som rör Kustbevakningen och dess verksamhet.

Förslaget av *Elizabeth Nyström och Kent Olsson (m)* att ge Kustbevakningen befogenheter att självständigt utföra nykterhetskontroller till sjöss – och t.ex. av skoteråkare längs Norrlandskusten – bör inte bifallas. Utskottet förutsätter att regeringen överväger lämpligheten av en sådan lagreglering t.ex. i samband med att uppgifter, ansvarsfördelning och resurser närmare övervägs avseende Kustbevakningen och andra organ med myndighetsutövande uppgifter till sjöss.

Utskottet anser att förslaget av *Bertil Persson (m)* att inordna Kustbevakningen i Försvarsmakten bör avslås. Militär personal skall enligt utskottets mening inte ges uppgifter som utanför det traditionella militära verksamhetsområdet rymmer våld eller tvång mot enskilda.

Utskottet anser – i motsats till *Carl Fredrik Graf och Liselotte Wågö (m)* – att det inte behövs något påpekade för regeringen att ytterligare prioritera Kustbevakningens fiskekontroller. Regeringen har redan beslutat att antalet landningskontroller av Kustbevakningen skall öka under 1999 jämfört med förra året.

Förslaget av *Roy Hansson (m)* om att ge regeringen i uppdrag att utreda möjligheterna till ytterligare samordning av statlig maritim verksamhet på Gotland, i synnerhet kring basområdet i Fårösund, bör anstå. Förutsättningar för en sådan utredning klarnar när beslut har fattats om bl.a. Försvarsmaktens framtida organisation.

Motionerna

I motion 1998/99:Fö601 av *Elizabeth Nyström och Kent Olsson (m)* framhålls att i Kustbevakningens uppdrag ingår bl.a. att utföra sjötrafikövervakning enligt lagen om Kustbevakningens medverkan i polisiär övervakning (LKP). Denna lag ger enligt motionärerna kustbevakningstjänstemannen samma befogenheter som polisen har vid ingripande då det t.ex. gäller onykterhet till sjöss. De senaste vintrarnas alarmerande ökning av döds-olyckor, och debatten om skoterförare som ofta kör alkoholpåverkade när de är inblandade i olyckor med snöskotrar, kräver åtgärder från lagstiftarens sida.

Motionärerna pekar på att skoteråkandet längs Norrlandskusten är intensivt på vintrarna.

Kustbevakningen har resurser att övervaka skotertrafiken på våra vinterisar men man har enligt motionärerna inte de nödvändiga befogenheterna.

I motion 1998/99:Fö602 framhåller *Bertil Persson (m)* att när försvarsanslagen krymps ytterligare blir det alltmer absurt att den svenska kusten bevakas parallellt av två skilda övervakningssystem – Kustbevakningen och Marinen. Motionären anser att vi helt enkelt inte har råd att kosta på oss lyxen av ett sådant onödigt dubbelarbete längre, utan nu måste rationella skäl få överväga.

Kustbevakningen bör därför enligt motionärens mening snarast inordnas i Marinen, som då ensam svarar för övervakningsarbetet.

I motion 1998/99:Fö603 tar *Carl Fredrik Graf och Liselotte Wågö (m)* upp frågan om Kustbevakningens fisketillsyn. Under flera år har det förekommit att utländska fiskare bedrivit tjuvfiske i svenska vatten. Företrädare för fiskerinäringen upplever, enligt motionärerna, att Kustbevakningen har svårt att klara sina kontrollåtaganden. I budgetpropositionen framgår att Kustbevakningen under 1997 har prioriterat fiskekontroll och yttre gränskontroll. Propositionen säger att omprioriteringar inom myndighetens verksamhet medfört att det totala antalet kontroller minskat i förhållande till 1996. Motionärerna upplever detta som otillfredsställande.

Motionärerna anser att regeringen i sina instruktioner till Kustbevakningen måste understryka att *fiskekontrollen skall vara en prioriterad verksamhet.*

I motion 1998/99:Fö801 pekar *Roy Hansson (m)* på att marinhamnen i Fårösund på norra Gotland de senaste åren har genomgått en rad förbättringar för att bättre kunna tillgodose krav från baserade och tillfälligt baserade fartyg. Det är enligt motionären möjligt för de flesta statliga fartyg att förtöja i hamnen. Vid en permanent samordning av statens maritima verksamhet i Fårösund kan flera positiva effekter åstadkommas genom de utökade möjligheterna till samverkan i utbildning, övervakning eller annan maritim verksamhet. Den nyligen genomförda övningen Nordic Peace har enligt motionären visat goda förutsättningar för att med gemensamma resurser kunna utöva kontroll av sjöterritoriet liksom ingripande mot illegal verksamhet.

Gotland, då i synnerhet basområdet kring Fårösund, är enligt motionären ett naturligt område som väl lämpar sig för försök med ökad samordning, inte minst mot bakgrund av den geografiska avgränsningen. Gotlands Varv AB är lokaliserat till hamnområdet och det ömsesidiga nyttjandet av hamnen fungerar väl. Samarbetet med räddningstjänsten inom det kommunala sambruket med bl.a. samutnyttjandet av tryckkammare fungerar väl och kan utvecklas ytterligare.

Motionären vill att regeringen *utreder möjligheterna till samordning på Gotland inom statlig maritim verksamhet.*

Kustbevakningens polisiära befogenheter vid misstanke om brott till sjöss regleras i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning (LKP). Kustbevakningen har genom LKP givits möjligheter att kunna ingripa vid vissa brott till sjöss när det inte finns polis på plats. Lagen ger kustbevakningstjänstemännen rätt och skyldighet att självständigt, dvs. utan begäran från annan, ingripa när brott mot bl.a. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken misstänks. LKP ger däremot inte rätt för Kustbevakningen att göra trafiknykterhetskontroller till sjöss annat än när polisen begär Kustbevakningens biträde.

Regeringen har i proposition 1998/99:43 *Drograttfylleri och sjöfylleri* föreslagit att det skall införas en promillegräns för grovt sjöfylleri. Regeringen föreslår att en av de omständigheter som skall beaktas vid bedömningen av om brottet är grovt, är om gärningsmannen har en alkoholkoncentration om minst 1,0 promille i sitt blod. Därigenom aktualiseras frågan om hur en effektiv kontroll av dessa och motsvarande regler för skotertrafiken kan åstadkommas.

Utskottet anser att det är angeläget att myndigheternas samlade resurser skall kunna utnyttjas på mest effektiva sätt, inte minst för att kunna hindra och ingripa mot brott. Kustbevakningstjänstemännens polisiära befogenheter att till sjöss ingripa mot brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar har successivt utvidgats. Något uttryckligt stöd för den typ av nykterhetskontroller som motionärerna efterlyser saknas emellertid för Kustbevakningen.

Mot bakgrund av förslaget om en promillegräns för grovt sjöfylleri förutsätter utskottet att regeringen överväger den av motionärerna efterlysta lagstiftningen t.ex. i samband med att uppgifter, ansvarsfördelning och resurser närmare övervägs avseende Kustbevakningen och andra organ med myndighetsutövande uppgifter till sjöss. Motion 1998/99:Fö601 bör sålunda inte bifallas av riksdagen.

Kustbevakningen bör enligt motion 1998/99:Fö602 inordnas i Försvarmakten som, enligt motionären, då ensam skall svara för övervakningsarbetet till sjöss. Motionären finner det absurt att den svenska kusten bevakas av två skilda övervakningssystem.

Utskottet erinrar inledningsvis om att Kustbevakningen har ett stort antal uppgifter till sjöss vid sidan av den rena övervakningsuppgiften. Det gäller kontroll- och tillsynsuppgifter samt miljöräddningstjänst till sjöss, såväl på svenskt territorialhav som inom Sveriges ekonomiska zon. Kustbevakningens polisiära befogenheter har successivt byggts ut för att kunna ingripa mot en rad brott. Motionärens förslag att inordna Kustbevakningen i Försvarmakten skulle enligt utskottets bedömning därmed medföra att myndighetsutövning mot svenska och utländska medborgare – ofta med stöd av polisens befogenheter – skulle bli en uppgift för Försvarmakten. Utskottet har senast under förra riksmötet behandlat en motion med liknande innebörd. I betänkande 1997/98:FöU1 *Sveriges totalförsvär 1998* (s. 133) redovisar försvarsutskottet följande ståndpunkt:

Utskottet vill inledningsvis erinra om att regeringen i proposition 1995/96:12 *Totalförsvaret i förnyelse* redovisade följande uppfattning:

Den sedan länge i vårt land gällande grundsatsen att militärt tvång eller våld inte skall brukas mot den egna befolkningen eller andra civila utgör en annan självklar begränsning. Militär personal skall således inte ges uppgifter som utanför det traditionella militära verksamhetsområdet rymmer våld eller tvång mot enskilda. En annan sak är att resurser kan utnyttjas till stöd för andra myndigheter som är lagligen berättigade att använda tvång eller våld.

Utskottet delade regeringens uppfattning (bet. 1995/96:FöU1 s. 25). Tolkeningen fick enligt utskottets mening dock inte göras så strikt att exempelvis *försvarets resurser* – och i det sammanhanget militär personal – inte skulle kunna ställas till civila myndigheters förfogande i deras myndighetsutövning. Att som motionären föreslår inordna den civila Kustbevakningen i Försvarsmakten står i strid med riksdagens uppfattning i frågan. Kustbevakningens polisiära befogenheter har dessutom utvidgats under senare år. Enligt utskottets mening framstår behovet av en civil gränsövervakning och förstågan till myndighetsutövning på vårt sjöterritorium och i den ekonomiska zonen som ökande, inte minst genom EU-medlemskapet och Schengenavtalet samt för att kunna ingripa mot bl.a. gränsöverskridande brottslighet. Att i det läget föra in Kustbevakningen i Försvarsmakten vore ett steg i fel riktning. Därför bör motionen avslås.

Utskottet har samma uppfattning i frågan som under förra riksmötet. Kustbevakningen bör sålunda inte inordnas i Försvarsmakten. Däremot skall självfallet samarbetet mellan myndigheterna på alla sätt främjas. Motion 1998/99:Fö602 bör avslås av riksdagen.

I motion 1998/99:Fö603 anser motionärerna att regeringen i sina instruktioner till Kustbevakningen måste understryka att *fiskekontrollen* skall vara en prioriterad verksamhet inom Kustbevakningen. Enligt motionärerna upplever företrädare för fiskerinäringen att Kustbevakningen har svårt att klara av sina kontrollåtaganden.

Enligt vad utskottet har inhämtat ger regeringen i regleringsbrevet till Kustbevakningen för budgetåret 1999 en tydlig inriktning mot prioriterade verksamheter. Beträffande inriktningen av fiskekontrollen har regeringen ålagt Kustbevakningen att utföra minst 2 500 landningskontroller under år 1999 jämfört med kravet om 1 500 landningskontroller under år 1998. Regeringens krav på Kustbevakningen i detta avseende har ökat jämfört med förra året. Motionärernas förslag i detta avseende tillgodoses därmed. När det gäller omfattningen av övervakningen för att hindra och ingripa mot EG:s och Sveriges fiskelagstiftning torde detta i första hand vara en operativ insatsfråga för Kustbevakningen. Utskottet bedömer att Kustbevakningen tillmäter den uppgiften stor betydelse i de farvatten där fiskebrott mest kan befaras. Något särskilt påpekade från riksdagens sida i detta avseende behövs inte. Motion 1998/99:Fö603 bör därmed inte bifallas.

I motion 1998/99:Fö801 pekar motionären på att marinhamnen i Fårösund har genomgått en rad förbättringar för att bättre kunna tillgodose krav från permanent och tillfälligt baserade fartyg. Motionären föreslår att regeringen utreder möjligheterna till *samordning av statlig maritim verksamhet på Gotland*, i synnerhet kring basområdet i Fårösund.

Kustbevakningen utför sina främsta uppgifter till sjöss. Endast en begränsad del av verksamheten bedrivs på land. Kustbevakningen har sedan länge en kuststation med ett miljöskyddsförråd i Slite där bl.a. KBV 181 – Kustbevakningens största utsjöbevakningsfartyg – har sin hemmahamn. Enligt vad utskottet har inhämtat har Kustbevakningen ett hyresavtal i ytterligare tre år för Slitestationen. Någon ombasering av dessa fartyg i närtid är således inte aktuell. Förutsättningarna för en ytterligare geografisk samordning av de statliga maritima verksamheterna på Gotland klarnar när beslut har fattats om bl.a. Försvarsmaktens framtida organisation. Motionen bör därför inte bifallas av riksdagen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *Kustbevakningens befogenheter att utföra nykterhetskontroller*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö601,
2. beträffande förslaget att *inordna Kustbevakningen i Försvarsmakten*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö602,
3. beträffande *fiskekontrollen*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö603,
4. beträffande *samordning av statlig maritim verksamhet på Gotland*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö801.

Stockholm den 16 februari 1999

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

I beslutet har deltagit: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m), Håkan Juholt (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp), Laila Bäck (s) och Berndt Sköldestig (s).

Sammanfattning.....	1
Motionerna	1
Utskottet	3
Hemställan	5